

Posel

Židovské obce v Teplicích

שליח

Ročník 17/ číslo 1
Adar 5783
Březen 2023



2023



קהילה יהודית



na světle chanuky nám je povoleno se pouze dívat...

Sloupek

V lednu roku 2023 si voliči ČR a tudíž i členové naší obce zvolili novou hlavu státu, která bude Českou republiku reprezentovat nejenom doma, ale i v zahraničí a bude svým jednáním ovlivňovat politiku naší země. Často je mi pokládána otázka, jak se na volby a politickou scénu dívám z pohledu „ rosh kehila“ , neboli hlavy obce (předsedy) ŽO Teplice. Židovská obec Teplice se účastní veřejného života ve Výboru pro národnostní menšiny Ústeckého kraje, kde zastupuje židovskou komunitu obcí Teplic, Ústí nad Labem , Děčína , ale všech osob, které se hlásí k historicky významné menšině žijící na tomto území. Stejně jak ve sportu, kde máme všichni své oblíbence a fandíme svému mužstvu, tak i naše komunita má své oblíbené, méně oblíbené a vyložené neoblíbené politiky.

V roce 2002 byl přijatý Zákon č. 3/2002 Sb. (Zákon o církvích a náboženských společnostech) , který upravuje vztah církve a státu a tím byly nastaveny mantinely na pohled církví a tím i naší židovské obce na vztah k politice. Odpovídám na úvodní otázku tohoto sloupku. Naše komunita je vůči státu jednoznačně apolitická a pro nás je normou pouze vlastní svědomí. Jsme součástí celku, kde platí principy demokracie a tyto principy platí i pro nás. Respektujeme všechny demokraticky zvolené orgány a tento princip budeme dodržovat i v budoucnosti. Doufám, že v tomto neklidném světě bude mít židovská komunita vždy své místo a slovo antisemitismus zmizí ze slovníku světové populace.

Michael Lichtenstein - předseda Židovské obce Teplice

Chanuka 5783

Je potřeba bojovat proti asimilačním snahám a nevzdávat se staletých tradic předků jen proto, že nás je málo!

Letošní chanukové oslavy byly opravdu velkou a důstojnou tečkou za letošním kalendářním obdobím. Tak abych to vzal pěkně po pořádku. První chanukovou svíci jsme jeli zapálit společně s Vitalijem Makondou a jeho dcerou Kristýnou v neděli 18. prosince 2022 do Karlových Varů. V Karlových Varech nás přivítal na obci karls' bade rebe, reb Chaim Kočí s předsedou obce Pavlem Rubínem. Chanukové oslavy byly zahájeny večerní bohoslužbou ma'arivem, který vedl duchovní ŽOKV Chaim Kočí.

V Karlových Varech mají na svátek Chanuka hned několik zvyků, se kterými vás teď postupně seznámím. Za prvé se jako první zapaluje staříčkový chanukový svícen, který započali zapalovat navrátilivší se Židé po druhé světové válce. Tento staříčkový svícen zapalují děti, a letos měla tu čest na něm zapálit první chanukovou svíci naše členka ŽOT Kristýna Makonda. Druhou chanukují ženy v synagoze a třetí se zapaluje ve venkovním prostoru před synagogou. Tuto zažehl šames synagozy a člen představenstva Petr Rubín.

Poté byly zapáleny chanukie všech, co si přinesli do karlovarské synagogy tu svou chanukii. No, a když tu bylo najednou dvanáct chanukových svícňů, byla vybrán ten nejhezčí, popravdě byl vybrán ten, co byla nejvíce od vosku. Neboť se usoudilo, že se používá a není jen pro okrasu. Tak jsem si za svou chanukii odvezl z Karlových Varů do Teplic, lahev dobrého košer vína z vinařství Hafner. Po té, co byly zapáleny všechny svíce, zahrál k poslechu i k tanci, nám známý Martin Krajíček pár jidiš a hebrejských písniček. Jinak i zde bylo přichystané bohaté pohoštění pro všechny, kdož přišli oslavit společně první den svátku světél – svátek chanuka.

Druhá svíce pro Teplice. Sváteční přípravy začaly už v ranních hodinách přípravou svátečních jídel v košer kuchyni na obci. Od rána se smažili latkes, peklo v horkovzdušné troubě kuřecí maso, špenátové borekasy a mnoho dalších věcí.

Samotná oslava začala v odpoledních hodinách odpolední bohoslužbou mincha, kterou vedl chazan FŽO Danny Vaněk. Po žalmu Ašrej byl vyzdvížen gabajem synagogy z aron ha-kodeš pergamenový svitek Tóry, který převzal do svých rukou chazan Danny Vaněk, aby ho bezpečně donesl na bimu, kde byl připraven k veřejnému předčítání. Teplický minjan se sešel v plném počtu, takže vše mohlo začít na čas. První aliji získal od gabaje synagogy reb Reuven ben Meir Wittenberg, a čteno mu bylo toto: od 4M 7,1 po 7,3 **V den kdy Moše dokončil výstavbu příbytku a pomazal jej a zasvětil jej i jeho všechno náčiní a oltář a jeho náčiní pomazal a posvětil, obětovala knížata Jisraele, knížata otcovských domů, jež stála při zjišťování, a přivedla před tvář Hospodina svou oběť, šest krytých vozů a dvanáct kusů skotu, jeden vůz, na dvě knížata, a jeden kus skotu na jedno, a přivedla je před svatyni.** Poté získal Reuven ben Meir od Dannyho Vaňka svůj mišeberach. Druhou aliji byl poctěn reb Chaim ben Avraham z Karlových Varů, tak i jemu byla předčítaná část ze 4M 7,5 – 7,10 a i reb Chaim ben Avraham získal svůj mišeberach od Dannyho Vaňka a věnoval na kiduš lahev košer Becherovky. Třetí alija byla výjimečná, neboť jsme měli jedinečnou možnost vyvolat k Tóře pravnu du 2022 své třinácté narozeniny, od kterých se počítá náboženská dospělost u mužů a oni jsou započítáváni do minjanu. Mazal tov! I jemu byla čtena část z 4M 7,11 – 7,17, a tak jako předešlým byl udělen mišeberach;a Josef syn Diany získal svůj první mišeberach při své první aliji k Tóře.

Hagbe vyzdvížení pergamenového svitku Tóry bylo svěřeno členu představenstva ŽOT reb Chaim ben Geršnon Efraim. Jako glile byl povolán svázat a ozdobit svitek Tóry nejmladší syn chazana Dannyho Vaňka Rafi ben Daniel. Poté byl pergamenový svitek Tóry slavnostně odnesen chazanem Danny Vaňkem a uložen do aron ha-kodeše. Následovala pak tichá modlitba osmnácti požehnání se vsuvkou pro svátek světél – chanuku. Načež se přikročilo k samé podstatě svátku světél, k zapálení dvou světél na velké chanukii. Tohoto úkolu se zhostil vzácný host, vrchní pražský rabín David Peter. Po požehnáních zaznělo Hanerot halalu – proč zapalujeme tyto světla, na důkaz zázraků, které se nám staly v tomto čase. Chanukový hymnus Maoz cur zpívala celá synagoga za kytarového doprovodu Martina Krajíčka. Chtělo by se říct, že tímto vše skončilo, opak je pravdou, neboť nastal čas na večerní bohoslužbu ma'ariv, kterou vedl opět chazan FŽO Danny Vaněk. Závěrečný kadiš přednesl duchovní ŽOT Tomáš Pulc, který všechny přítomné pozval na tradiční chanukovou party do klubu ŽO.



V klubu se od prvních chvil rozproučila příjemná sváteční atmosféra, k poslechu a k tanci zahrál opět jak v předešlých letech Martin Krajíček pár jidiš a pár hebrejských písniček. Tu a tam zazněl i známý chasidiše song. Zaspívat si přišla i nejstarší dcera Chaima Kočí Chany Feige z Karlových Varů. Jídla bylo dost a dost, co vám mám povídat, na všechny čekalo opravdu bohaté občerstvení připravované pod dozorem mašgiacha PŽO a abych nezapomněl chanukii v klubu ŽO zapálila slečna Yocheved bat Zion Malenčíková. Vzácných hostů se tu sešlo mnoho, všechny je vyjmenovávat nebudu, ale navštívil nás např. ředitel Památníku Tereziín Jan Roubínek s rodinou, Tamara Kulman ze Žitomiru atd. Důležité je, že si to všichni pořádně užili.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kdož se na náročnou přípravu jakkoliv podíleli. Toda raba všem. Překlad chanukového čtení byl pořízen rabínem K. E. Sidonem

Třetí a další následující svíce si každý člen ŽOT zapaloval doma sám. Na mě čekala chanuková světla v pražském hotelu King David, kde se ke mně připojila členka ŽOP slečna Yocheved bat Zion Malenčíková. Dodatečně přejeme všem „**Chanuka sameach!**“

Rád bych zde na závěr otiskl krátkou a velice výstižnou úvahu rabína Daniela Mayera, o svátku Chanuka, která vyšla v měsíčníku Maskil číslo 3/2022, neboť bych to nenapsal lépe.

Chanuka – památka na znovu zasvěcení jeruzalémského Chrámu – je náboženským a zároveň národním svátkem. Zapalováním chanukových světel si připomínáme zázrak s olejem, který místo jednoho dne hořel v chrámové menorě zázračným světlem ještě dalších sedm dní, celkem tedy osm dní (traktát Šabat 21b). Chanuka je svátkem, kdy vzpomínáme na hrdinný boj židovských povstalců – Makabejských – proti tyranii krále Antiocha IV. Epifana (175–164 př. o. l.), který chtěl násilně helenizovat naše předky. Antiochovu helenizaci lze označit jako zpočátku dobrovolnou a poté násilně vnučovanou asimilaci Židů do kosmopolitního multikulturního helenistického světa, který svým založením byl pohanský – polyteistický, a tudíž našemu národu cizí a neslučitelný s naší vírou. Kdyby se asimilační snahy Antiochovi podařily, dnes bychom tu již nebyli. Kromě toho to byl i boj proti helenizovaným Židům – mitjavnim, kteří se stali Antiochovými pomocníky v jeho helenizačních snahách. Tento aspekt bych viděl do určité míry relevantní i pro dnešní moderní dobu. Také dnes jsou mezi námi mnozí, kteří horují pro asimilaci a pro „otevření židovských obcí všem“, bez ohledu na zákony Tóry a halachu. Projevem asimilace jsou též smíšené sňatky, které nebyly a nejsou, bohužel, výjimkou. Velkým problémem je, že někteří rabíni v rozporu s halachou takové sňatky „posvěcují“. Proto „díky“ činnosti některých komunit, byť z neznalosti vedoucích k asimilaci, se každoročně zmenšuje počet Židů. Takové snahy vedou a povedou k absurdní situaci, že formálně sice budou existovat židovské obce, ale bez Židů, přesněji bez těch, které halacha za Židy považuje. Židovská obec by měla zůstat židovskou z halachického hlediska. Vždyť není žádný problém založit spolky či společnosti přátel židovské kultury a tradic, které budou otevřeny pro všechny zájemce bez ohledu na národnost či vyznání. Nemluvte o Židovském muzeu, které pokrývá muzeální i osvětovou činnost.

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT Tomáš Pulc

Chanuka

Artur Freund

Svátek je tady
Otec zažehne světla,
která nám ohlašují jáсот.
Malá světýlka budou jiskřit
v šeru místnosti.
Chanuka je tady.

Chanuka je zpět.
Nechť nikdo otce neruší,
a všichni poslouchají jeho zpěv.
Poslouchejte, jak otec tiše zpívá
odvěkou píseň naší radosti.
Chanuka je tady.

Chanuka je svátek.
Jak ty malé plamínky mizí,
je mi z toho skoro smutno,
ale svíčky zhasínají,
v našich srdcích stále hoří,
a v Judsku svítí široko daleko.



Báseň „Chanuka“ napsal před více než sto lety Artur Freund. Kdo byl, Artur Freund dnes již nevíme, nevíme ani odkud pocházel, jen ve starém kalendáři, ji kdosi z nějakého důvodu nechal otisknout a tak se nám i po letech zachovala. „**Chanuka sameach.**“

Pietní akt u památníku

V pondělí 30. ledna 2023 v dopoledních hodinách se konala u Památníku v Lipové ulici tradiční připomínka Dne holocaustu. Za sychravého a chladného počasí se zde sešlo velké shromáždění, aby uctilo památku šesti milionů židovských obětí, které zahynuly v průběhu druhé světové války po celé Evropě.

Na úvod pietního shromáždění všechny přítomné přivítal předseda ŽOT Michal Lichtenstein. Poté pronesl krátký a výstižný projev: **„Sešli jsme se, abychom uctili všechny ty, kteří nemohli svůj život dožít kvůli zrůdnému nacistickému režimu. Doufám, že se holocaust a žádné mu podobné hrůzy nebudou opakovat.“** Slova vzpomínek a naděje, že se podobné události už nikdy nesmí opakovat, vyjádřili i další přítomní hosté.

Tak jako v minulých letech zazpíval pěvecký sbor Poupata ze ZS Maršovská pod vedením Jany Ptáčkové, českou a izraelskou státní hymnu. Po úvodním projevu předsedy ŽOT Michala Lichtensteina, promluvil primátor statutárního města Teplice Jiří Stábl a po něm následoval krátký projev náměstka primátora města Teplic a senátora Hynka Hanzy. Poté se svými projevy vystoupili Ing. Michael Kučera poslanec PS parlamentu ČR, Ing. Vlastimil Skála předseda výboru pro kulturu a památkovou péči Ústeckého kraje a JUDr. Karolína Žakovská předsedkyně Výboru pro národnostní menšiny Ústeckého kraje. Na samý závěr, zazněla modlitba El male rachamim, kterou přednesl chazan FZO Danny Vaněk. Modlitba kadiš nám utekla takřikajíc mezi prsty, neboť se nás zde sešlo pouze devět z potřebných deseti halachických mužů, co mohou být započítáni do minjanu. Snad příště.



Po prosloveh a po modlitbě El male rachamim byly položeny u památníku květinové dary, zapáleny svíce symbolizující světlo anaději, pro nás všechny, co jsme hrůzy války a Soa nemuseli zažít na vlastní kůži. Neboť i v dnešní době probíhá již druhým rokem bratrovražedná válka na Ukrajině.

Rád bych poděkoval jménem Židovské obce v Teplicích všem, kteří přišli uctít památku šesti milionů židovských obětí, hlavně bych zde vyzdvihl účast středních škol, které se pravidelně účastní této pietní akce.

Židovská obec v Ústí nad Labem si ve čtvrtek 26. ledna 2023 symbolicky připomněla den před mezinárodním Dnem památky obětí holocaustu, položením prvních osmi kamenů zmizelých připomínajících v Ústí nad Labem osud osmi Židů, těch, kteří ve městě žili a které zavraždili nacisté ve vyhlazovacích táborech smrti na okupovaném území na východě Polska. Jde o manžele Rothbaumovy, Annu Pickovou, Reginu Steinerovou, Rudolfa, Viléma, Gertrudu a Hanuš Schiffovy. Kameny zmizelých byly pietně zasazeny v Revoluční ulici, před třemi domy, ve kterých oběti holocaustu před deportacemi žily. Jeden z těchto kamenů zmizelých zasadil v Revoluční ulici do dlažby osobně vrchní zemský rabín K. E. Sidon.

Primátor statutárního města Ústí nad Labem Petr Nedvědický řekl, že chce, aby kameny v Ústí nad Labem přibývaly. „Doufám, že tyto kameny zmizelých nejsou těmi posledními,“ uvedl. Podle zemského rabína Karola Efraima Sidona by se mělo město v budoucnu pokusit vyhledat žijící příbuzné těch, které budou chtít připomenout dalšími kameny. „Tomuto setkávání u kamenů zmizelých dávají teprve osobní přístup,“ dodal.

O něco později se konal v samém centru města Ústí nad Labem na Mírovém náměstí pietní akt k připomenutí Dne obětí holocaustu, kterého se zúčastnili představitelé židovských obcí, a to jmenovitě vrchní zemský rabín K. E. Sidon, předsedkyně ZOÚ Anna Tupková, předseda ŽOT Michal Lichtenstein a tajemník Federace židovských obcí v ČR Michael Pelíšek.

Pro čtvrtletník Posel připravil: tomaszot



Tubišvatový seder

V Eretz Jisraeli je zvykem na tu-bišvat sázet stromy, v našich podnebních podmínkách to nemusí být zrovna nejideálnější doba na výsadbu ovocných stromů. Ovocné stromy přitom nesázíme pro okamžité využití: jednoho dne Choni ha-me'agel sešel z cesty a spatřil muže, jak sází rohovník, a zeptal se ho: „Kdy tento strom ponese ovoce?“ Muž mu odpověděl: „Za sedmdesát let.“ „A jsi si jist, že tu budeš za sedmdesát let, abys sklídl plody?“ Muž mu odpověděl: „Našel jsem svět plný rohovníků. Tak jako je pro mě zasadili moji předkové, tak já je sázím pro své děti.“ (Ta'anit 23)

Citace byla použita z knihy: Praktický judaismus od Rav Jisra'ela Meira Laua, která vyšla v nakladatelství P3K, v Praze v roce 2012

Tubišvat tj. 15. měsíce švatu, tento den není jen „narozeninová party stromů“, ale od tohoto dne se počítá nová úroda, takže má velký halachický význam pro odvádění desátků z nové úrody, která vyrostla v Eretz Jisraeli.



Na úvod se krátce podíváme jak Nový rok stromů – Roš hašana ilanot oslavila v neděli 5. února 2023 karlovarská židovská obec. V Karlových Varech se sešlo v prostorách karlovarské modlitebny cca 25 členů obce, aby si připomněli tento malý svátek v rámci židovského kalendářního roku. Tubišvatový seder zde vedl duchovní reb Chaim Kočí, na velmi pěkně prostřeném stole bylo rozmístěno 36 plodů, což odpovídá numerické hodnotě lamed 30 + vav je šest a někteří už z vás víte, že na svět je držen 36 cadikim, alespoň podle kabaly. První plodiny se ochutnávaly ty, kterými oplývá země Eretz Jisrael, a to jsou vinná réva, olivy, fíky, datle, granátová jablka, pšenice a ječmen. Poslední dvě plodiny se nejlépe in natura, ale pojidají se ve zpracované podobě, ječmen např. zastupuje pivo, pšenici např. chutný štrůdl od paní domácí atd. V průběhu tubišvatového sederu, se vypili též čtyři poháry symbolizující čtyři roční období. Na samý závěr proběhla děkonná modlitba po jídle birkat hamazon. Rád bych si ještě dovolil za mě a za člena představenstva ŽOT Vitalije Makundu poděkovat za milé pozvání ŽOKV na tubišvatový seder.

Na židovské obci v Teplicích jsme si tento významný, i když rozsahem malý, svátek připomněli v pondělí 6. února 2023 v klubu ŽO s chazanem FŽO Danny Vaňkem. V loňském roce jsme se sešli ve velmi komorní sestavě a letos se nás díky početné návštěvě rodiny Honzy Roubínka sešlo cca 25, teď si mnozí říkáte proč cca? Je to v tom, že by se Židé neměli počítat, neboť to nikdy nepřineslo židovskému národu nic dobrého, ale vraťme se k tubišvatovému sederu. Seder tubišvat vedl chazan FŽO Danny Vaněk dle stejného scénáře jako předešlý den v Karlových Varech reb Chaim Kočí, i zde jsme ochutnali sedm plodin, kterými oplývá Eretz Jisrael a vypili předeepsané čtyři poháry vína. Nálada u svátečně prostřeného stolu byla báječná a dokonce zazněly i dvě melodie, které se vztahují k tubišvatu. Váženým hostem na teplickém tubišvatovém sederu byla i novinářka a redaktorka ČT Renata Myslíková. Podle její reakce, myslím, že tubišvatový seder se v Teplicích povedl na výbornou.

Jak už je mým zvykem, rád bych na závěr rád poděkoval všem, kdo se jakkoliv zasloužili a pomohli připravit tubišvatový seder, neboť někdy stačí opravdu málo, jen přiložit ruku k dílu. „**Toda rabba.**“

Možná bychom si na závěr mohli něco málo říct o oddělování trumy, což je jedna ze čtyřadvaceti kněžských darů známá jako truma gdola neboli velká truma a o oddělování ma'aserot neboli desátků z úrody. V Izraeli, ve městech i na venkově, jsou za oddělení trumot a ma'aserot ve velkých nákupních centrech zodpovědné místní rabínské autority; jedná se o velkoobchodní řetězce, mlékárny a velké vinice atd. V Izraeli existuje ovšem řada nezávislých zemědělců a mnoho lidí nakupuje nebo dostává zeleninu a ovoce jinak než v obchodních sítích. Povinnost oddělit desátek tudíž spočívá na nich samotných.

Zemědělské produkty, z nichž nebyly odvedeny trumot ani ma'aserot, jsou nazývané tevel a nesmí se jíst. V případě produktů, u kterých si nejsme jisti a jsou „podezřelé“ – dmaj, se provede oddělení bez požehnání.

Citace opět použita z knihy: Praktický judaismus

Pokud by vás zajímali texty Mišny k danému problému, v loňském roce, vydalo nakladatelství P3K Šest pořádků mišny – seder zera'im, v česko-hebrejské mutaci. Lze jen vřele doporučit ke studiu.

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT

Židovská komunita v Letově

krátký nástin historický



V Letově byla ve své době třetí největší židovská komunita po Širokých Třebčicích a po Podbořanském Rohozci na Podbořansku, která stala se jádrem pro pozdější meziválečnou komunitu v Podbořanech. Židovské osídlení v Letově se datuje od začátku 17. století, kdy zde žily dvě rodiny. O sto let později tu žilo už šest rodin, tj. pětina všech obyvatel. Jejich členové se živili jako řezníci, krejčí, švec a podomní obchodníci. Letovští Židé tehdy nesměli vlastnit nemovitosti, proto žili v nájemních bytech, či si pronajímali od vrchnosti celý dům.

Největšího rozvoje se místnímu židovstvu dostalo v první polovině 19. století, kdy zde žilo 21 židovských rodin. Tento stav však postupně klesal, a to kvůli zákonu z roku 1849, kdy se Židé směli stěhovat do větších aglomerací. Tehdy se letovští Židé začali stěhovat do nedalekých Podbořan, Žatce a do dalších měst v regionu, která jim nabízela pohodlnější životní podmínky pro život. V roce 1930 již žil v Letově jediný Žid. V době, kdy zde byla komunita nejpočetnější, se tu zřídila modlitebna a později kolem roku 1840 tu byla vystavena synagoga.

Synagoga stála v jihovýchodní části vesnice, poblíž cesty na Blšany. Tam se také nacházela tzv. židovská ulice, kde žili pouze Židé. Synagoga byla později přestavěná k obytným účelům. Dnes je objekt, ve kterém se konaly pravidelné bohoslužby, zbouraný. Synagogální zařízení bylo převezeno do nové modlitebny v Podbořanech, kde vznikla nová židovská komunita, do které spádově patřil i nedaleký Letov. Ze židovské ulice se dochovaly v přestavbách do současnosti již jen dva domy. Další židovské domy byly rozptýleny po celém Letově, stejně tak židovská škola, která se nacházela na návsi v čísle popisaném 45.

Starý židovský hřbitov v Letově

Kolem 18. století si směli místní Židé založit vlastní hřbitov (doté doby využívali hřbitovy v Širokých Třebčicích, Maštově, Drahonicích). Zpočátku hřbitov měřil 798 m² a uprostřed lichoběžníkového půdorysu se nacházela nejstarší část. Před rokem 1860 se plocha zvětšila o severovýchodní část, kterou zakoupilo místní pohřební bratrstvo Čevra Kadiša odkoupením části vedlejšího pole, zakoupením této části se jen na čas oddálil problém s nedostatkem volných míst a později se přikoupil ještě pozemek v jihozápadní části. Konečná plocha tak dosáhla celkové výměry 1378 m². Na starém židovském hřbitově, který čítal max. 350 hrobů, jsou pohřbeni souvěrci z Blšan, Liběšovic, Libořic, Měcholup, Želče, Očihova, Hluban a Podbořan. Jako poslední zde byla v roce 1907 pohřbena frau Löwy z nedalekých Podbořan, která zemřela ve věku 77 let. V roce 1889 byl dán k užívání nový židovský hřbitov, který se nachází na nejzazším konci katastru obce Letov. Tento nový hřbitov byl již v majetku židovské náboženské obce v Podbořanech, a to už je docela jiný příběh, v lecčems daleko smutnější. Na starém židovském hřbitově v Letově se pohřbívalo v té době spíše ojediněle a hřbitov začínal pustnout a hřbitovní zeď se pomalu začala rozpadat.

Během řádění nacistů v kraji byl jak starý židovský hřbitov, tak i nový židovský hřbitov značně poničen, většina náhrobků byla pravděpodobně povalena, některé pískovcové stély zničeny či v pozdějších dobách odcizeny jako stavební materiál. Historicky cennější na starém hřbitově jsou jednoduché náhrobky na jižní straně, vícedílné náhrobky jsou mladší a nachází se také v severovýchodní „přikoupené“ části hřbitova. Spousta náhrobků je vyrobena z místního červeného pískovce. Kromě vandalů zde řádili také zloději, takže většinu náhrobků tu už nenajdeme. Bohužel nám chybí časosběrná fotodokumentace, která by dokreslila vývoj devastace za posledních osmdesát let, kdy byli poslední židovští občané z širokého okolí násilně vyhnáni a deportováni do koncentračních táborů ke konečnému řešení a období komunistické kolektivizace. Dnes na Podbořansku z přeživších již nikdo není, kdo by se k židovství hlásil a pečoval o odkaz svých předků.

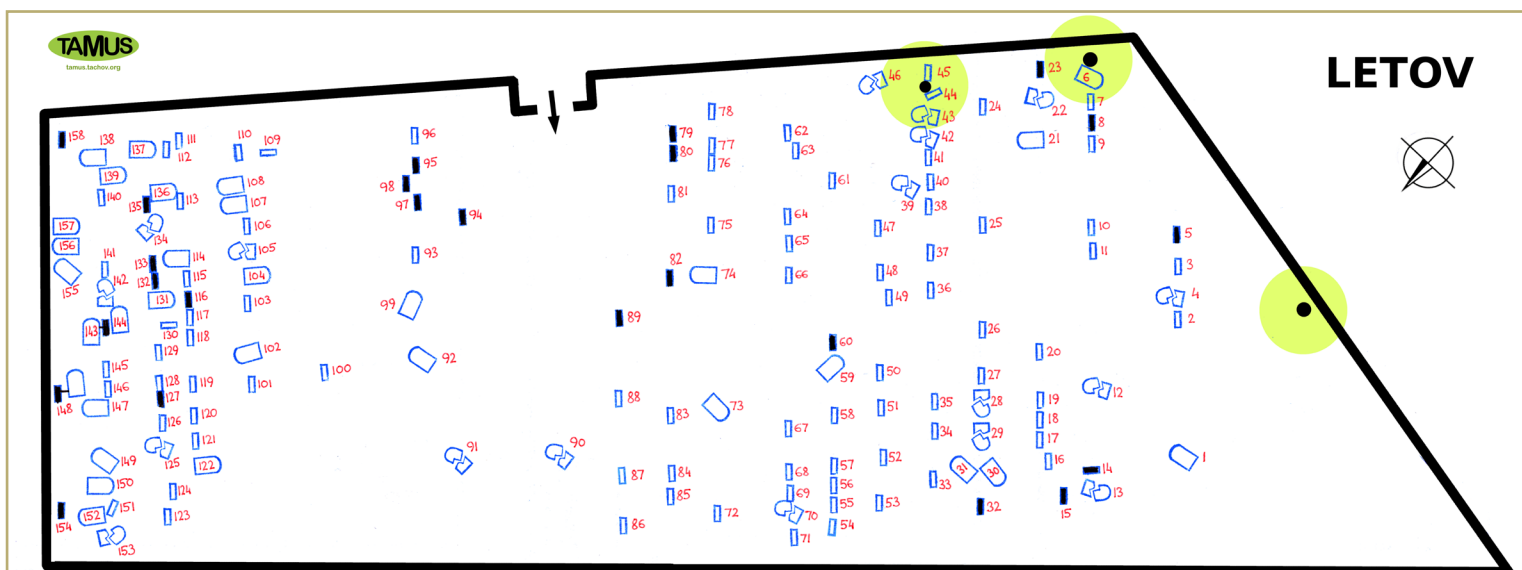
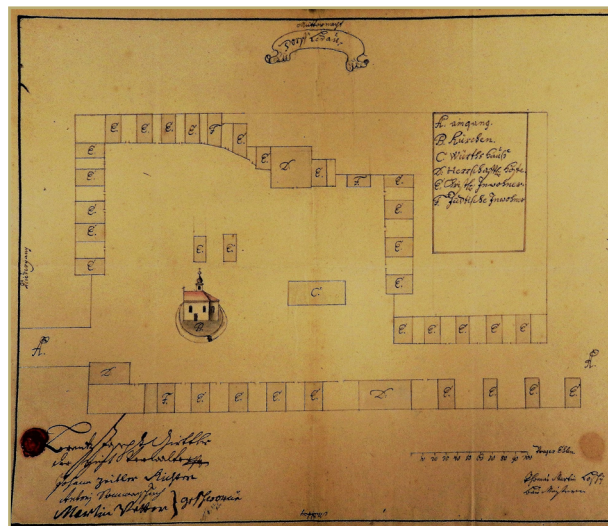
V roce 2015 nám s vysekáním celé plochy hřbitova pomáhala ČUŽM, akce proběhla za finanční podpory NFOH. V roce 2018 byla opravena obvodová zeď kolem celého hřbitova a vybudována přístupová brána díky štědré finanční podpoře Evropské společnosti pro obnovu židovských hřbitovů ESJF, díky ní teď bělostná zeď je patrná z daleka a svítí novotou. Město Podbořany ve stejném roce pomohlo s obnovou původní cesty vedoucí z obce ke hřbitovu. Starý židovský hřbitov v Letově je volně přístupný a po letech nezájmu a kulturní devastace se stal znovu svébytným krajinným prvkem, který do této krajiny od nepaměti patří.

Je naší smutnou povinností oznámit,
že dne 6. prosince 2022 tj. 12. kislevu 5783 zemřel v Mnichově
naš bývalý člen a rodák z Teplitz-Schönau
Bedřich „Fritz“ Taussig
„Nechť je jeho duše pojata do svazku živých“

Dále se podařilo udělat plánek hřbitova se zakreslením náhrobních stél. Plánek vyhotovil Václav Fred Chvátal a zároveň nafotil všechny náhrobní kameny. Zbývá ještě postavit několik posledních náhrobnků, a několik ulomených fragmentů slepit k sobě. Důležité teď je neusnout na vavřínech a pravidelně zde vysekat vzrostlou travní plochu a zamezit vzrůstu náletových dřevin.

ŽOT též spolupracovala s občanským sdružením Okap, které se po rekonstrukci hřbitova nějaký čas staralo o údržbu a propagaci této nemovité památky v rámci naučné cesty Franze Kafky ze Siremi do Podbořan a kteří připravili též portál Židé na Podbořansku. Jmenovitě to byli Edita Langpaulová, David Šebesta, Robert Starosta. Za což jim patří dík.

Pro čtvrtletník Posel připravil a redakčně upravil: tomaszot



Je naší smutnou povinností oznámit,
že dne 26. 12. 2022 v poslední den svátku Chanuka zemřela v pozhnaném věku 97 let,
naše členka **Valtraud Otcovská z Mostu**

„Nechť je její duše pojata do svazku živých“

Bedřich Seliger

Pokračování z předešlého čísla čtvrtletníku Posel



Už na přestupu v Taškentu ho ale čekalo nemilé překvapení. Jízdenku do Kujbyševa si mohlo koupit pouze dvacet lidí denně. Po týdnu nepohodlného čekání na nádraží mu navíc v noci někdo ukradl všechny peníze. V nezáviděníhodné situaci musel prodat kufr a všechny slušnější šaty, které měl ještě z domova. Peníze, které utržil, mu sotva stačily na jízdenku a skromné jídlo na cestu. Naštěstí ho ve vlaku „vzali na stravu“ vysocí sovětské důstojníci, kteří cestovali ve stejném kupé. Protože neměl potřebné povolení ke vstupu do Kujbyševa, na poslední stanici před městem ho důstojníci dokonce ukryli mezi svá objemná zavazadla, a ještě mu poradili, jak nejlépe obejít kontrolu na nádraží.

V Kujbyševě se ocitl v šest ráno, všude tma, teplota okolo třiceti stupňů pod nulou. Chatrné oblečení ho nemohlo dostatečně zahřát. Znovu pomohli dobří lidé. Když se v místním holičství ptal na cestu, zaměstnankyně mu uvarily čaj, namazaly chleba marmeládou a přesvědčily ho, aby s nimi zůstal do půl deváté, kdy už bude trochu světla. Ještě téhož dopoledne se dostal na místní československý konzulát, kde se mohl důkladně umýt, odšívit a dostal nové oblečení.

Na několik dnů, které zde prožil, dodnes rád vzpomíná. „Strávil jsem tam s členy našeho zastupitelského úřadu i Štědrý večer, jeden z nejkrásnějších v životě.“ Dne 27. prosince 1941 odjel vlakem do 200 km vzdáleného Buzuluku, kam dorazil jako teprve šestý československý dobrovolník. Z prvních šesti Čechoslováků byli minimálně čtyři židovského původu.

„V Buzuluku jsem dostal za úkol vyhledat ty čtyři, co už tam byli přede mnou. Po dlouhém hledání jsem našel tu ulici a domek, zabouchal na dveře a otevřel mi můj bratranec. Jmenoval se Bedřich Samet. Odjel z Československa už v roce 1937. Působil na Volyni jako učitel. Dnes má pamětní desku na gymnáziu v Prostějově.“

V Buzuluku byl už tehdy i podplukovník Ludvík Svoboda, ten ale bydlel na jiném místě v hotelu. Své první vojáky ale každý den navštěvoval. První skupina dobrovolníků tehdy trávila dny čištěním místních kasáren, které zanechali odcházející Poláci v hrozném stavu. „Pan podplukovník Svoboda nás v Buzuluku naučil štípat dřevo. To je do určité míry věda. Člověk musí vědět, jak si má ten špalek postavit a kam má seknout sekoučkou. My jsme byli samí městský kluci a nevěděli jsme to.“

Zbraně dostali Čechoslováci až na konci léta 1942, do té doby cvičili s atrapy. Do paměti se Bedřichu Seligerovi vrylo zejména náročné zimní cvičení, ze kterého se naši vojáci vrátili vyčerpaní a promrzlí, snad polovina z nich s propálenými botami, jak si v noci hráli prokřehlé nohy u ohně.

Na jaře 1942 vypukla v buzuluckých kasárnách epidemie úplavice. Nakazil se i Bedřich Seliger, který si už z Uzbekistánu přivezl malárii. Jako by toho nebylo dost, dostal ještě tyfus. Trpěl tak třemi nebezpečnými nemocemi najednou. Život mu zachránilo podávání sulfamidů.

„Já jsem to schytl tak, že jsem z těch horeček na několik dní oslepl. V nemocnici mi hodně pomohlo, že jedna mladá nemocniční sestra u mě proseděla každou volnou chvíli, držela mě za ruku a něco mi vyprávěla. Že mají dobré doktory, že se z toho dostanu...“

Po uzdravení byl díky středoškolskému vzdělání přidělen k obsluze minometu. Se sovětskými minometry ráže 82 mm bojoval celou válku. Prvního „křtu ohněm“ se dočkal ve slavné bitvě u Sokolova v březnu 1943. Byl tehdy velitelem minometného družstva a celou bitvu viděl ze svého pozorovacího stanoviště na stromě. „Měli jsme štěstí, že říčka Mža nebyla dost zamrzlá, aby po ní mohly přejít německé tanky. Jinak jsme to nemohli zvládnout.“

U Sokolova také bojoval pozdější slavný spisovatel Ludvík Aškenazy. „On samozřejmě nebyl voják. Válku bral jako ‚švejkárnu‘. U každého nástupu byl poslední. Říkalo se o něm, že s ním byla velká legrace.“ Po těžkých bojích u Sokolova odpočívali naši vojáci ve vsi Veseloje, která byla prakticky nedotčena válkou. Následoval přesun do Novochopersku, kde se začala formovat brigáda. „Tam jsme si užívali svobody. Bylo tam málo mužů a hodně dívek. Byly to hezké časy.“ Z Novochoperska jeli naši vojáci zpět na frontu. Čekal je boj o Kyjev. „Naše jednotka byla mezi prvními, které se dostaly do města. Ze skrýší začali vylézat domorodci a mohutně nás vítali.“ Po Kyjevu následovala celá řada těžkých bojů. Bedřich Seliger si vzpomíná zejména na nelítostnou bitvu o strategicky položenou vesnici Rudá v prosinci 1943. „Sovětské jednotky nemohly vesnici dobít. Přišel tedy rozkaz, aby se úkolu ujala naše brigáda. Byl třesknutý mráz. Nedokázali jsme zakopat naše minometry tak, aby měly potřebnou stabilitu. Zem byla zmrzlá snad půl metru do hloubky. Nakonec se naši tankisté nějakým obchvatným manévrem vesnice zmocnili a Němci se vzdali nebo utekli. Když jsme pak pochodovali s našimi minometry po rovné pláni k vesnici, viděli jsme ty oběti. Kompletní družstva našich

pěších rot. Tak jak byli seřazeni, tak tam leželi, protože kulometná palba byla na té rovině opravdu smrtelná. I my jsme museli střílet miny vleže. To byla jedna z nejhorších bitev.“ Při bojích u Bílé Cerkve se museli naši vojáci po silném německém protiútoky stáhnout z předmostí.

„Pamatuji se, jak jsme stáli v zákopech proti ukrajinské jednotce, vzdálené asi padesát nebo šedesát metrů. Jak někdo vystrčil na bajonetu přilbu, hned do ní z druhé strany pálili. Každý večer přišel rozkaz vyslat průzkumnou hlídku, aby se zjistilo, kolik vojáků na té druhé straně je. Taková pitomost! To by byla jistá smrt. Nikdy jsem proto ten rozkaz nesplnil. Vždy ráno, když jsme se v zemlance probudili plavající ve vodě, tak jsem na štáb hlásil, že úkol byl splněn, že počet vojáků na druhé straně se nezměnil. Nemohl jsem přece poslat kluka na smrt.“ Od března 1943 cvičil Bedřich Seliger nové minometčky pro 3. brigádu ve městě Jefremov pod Moskvou. Tam si měl vycvičit svojí minometnou rotu pro další boje. Rota se skládala takřka výhradně z volyňských Čechů. „Výcvik dopadl dobře. Kluci byli šikovní. Všechno dělali pod časovou normu. Mohl jsem je směle vzít na Duklu.“ Ještě, než se ale dostali na Duklu, strávili českoslovenští vojáci nějaký čas v Sadaguře.



„V asi pět šest kilometrů vzdálených Černovicích byl život jako za míru. Byly tam moc krásné holky a celá řada našich oficírů se tam oženila. Když jsem se dozvěděl, jaký je tam báječný život, nechal jsem si od pucáka připravit koně a jel se tam podívat. Na náměstí jsem jako kovboj přivázal koně ke sloupu, rozhlédl se a koukám, cukrárna. Něco, co jsem neviděl kolik let. Tak jsem se osmělil, vešel dovnitř a oni tam měli moje oblíbené žlutkové řezy. Byly jak od maminky. Postupně jsem jich ‚sežral‘ asi deset. Ono se to pak na zpáteční cestě projevilo.“

„Bydlel jsem v domku v Sadaguře, kde žila stará paní, její dcera a malá vnučka. Měl jsem tam svůj pokoj. Už třetí nebo čtvrtý večer mi ta dcera vlezla do postele. Já ji přitom vůbec nezval.“ „Krátce po válce se ty ženy, které tam s našimi oficíry trávily intimní okamžiky a čekaly s nimi děti, nějak daly dohromady, vzaly si autobus a odjely do Československa. Chtěly přimět naše důstojníky, aby si je vzali. Generál Svoboda se to nějak dozvěděl a dal přísný rozkaz, aby ten autobus nepouštěli přes hranice.“

Jinde v Evropě ale zuřily těžké boje, a tak příjemný život v Černovicích nemohl našim vojákům trvat dlouho. Brzy je čekaly nelibostné boje o Dukelský průsmyk. „Hned první den jsme dostali ránu. Došli jsme do obce Machnówka, kde nás zasypaly miny a granáty. Já jsem měl kliku, že z mé roty nikdo nepadl, ani žádná újma na zbrani nenastala. Ale zařvalo tam hodně lidí, ještě než vůbec vstoupili do boje.“

Bedřich Seliger byl během bojů na Dukle a na Slovensku třikrát zraněn. Poprvé ho na pozorovatelně u Dukly střepina zasáhla do ruky. Tehdy odmítl ošetření v nemocnici a s rukou v dlazi dál řídil palbu své minometné roty. Podruhé, opět na Dukle, mu granát z německého minometu zabil v zákopu tři telefonisty. Nedaleko ležící Bedřich Seliger byl zasažen několika střepinami do horní části zad. Tentokrát již musel do nemocnice, kde strávil asi dva týdny. Když se vrátil ke své jednotce, stála již nad slovenskou obcí Komárník. Po krvavých bojích o kopec Obšár mohli naši postupovat dále na západ. Ve Smokovci se Bedřich Seliger seznámil s krásnou dívkou českého původu, kterou si později vzal za ženu. S Jitkou Lamplotovou se brali v červnu 1945. První syn Jiří se jim narodil v roce 1948, druhý syn Vladimír v roce 1950.

Třetí zranění postihlo Bedřicha Seligera 30. ledna 1945 u slovenské Štrby. „Šel jsem vedle našeho vozu s minami a najednou kůň najel na nášlapnou minu. Šílený oheň. Tehdy šlo opravdu o milimetry. Jak jsem měl ten vojenský šnel (kabát), tak ten šnel byl rozpáraný naskrz a já jsem silně krvácel. Tehdy to vypadalo vážně. Krvácení mi zastavili, obvázali mě a sanitka mě odvezla do sanatoria Vyšné Hágy. Tam mně vybrali všechny možné střepiny, které jsem měl v těle.“

Zapomenutou střepinu pod bradou mu lékaři vyndali až v roce 1965. Střepinu v pohrudnici má dodnes, což zaujme lékaře při každém rentgenu.

Z nemocnice ve Vyšných Hágách často utíkal bez vědomí primáře za svou milou do minimálně deset kilometrů vzdáleného Smokovce. „Samozřejmě jsem na to doplatil zdravotně. Jednou se mi udělalo tak špatně, že jsem málem umřel. Po té operaci byly takové výlety náročné.“ Po rekonvalescenci se již na frontu nevrátil a až do konce války cvičil minometčky v Popradu.

Po návratu do rodného Prostějova se Bedřichu Seligerovi potvrdilo hrozné tušení. Jeho rodiče již nežili. Věřil, že alespoň sestry měly šanci přežít. Pátrání přes různé mezinárodní organizace však bylo bezvýsledné. Jak se později ukázalo, šanci od esesáckých vrahů nedostaly žádnou. „Rodiče, obě sestry a dalších osmnáct blízkých příbuzných zahynulo ve vyhlazovacím táboře. Z Terezína na východ odjeli 28. července 1942.“ (v transportu AAy z Terezína do Baranovičí 28. 7. 1942 bylo celkem tisíc osob, nikdo z nich se nezachránil, dle zjištění poválečného soudu v Koblenci byli všichni Židé krátce po příjezdu postříleni v lese u obce Kolpenice asi pět kilometrů od baranovičského nádraží, pozn. aut.)

„V Olomouci na sborovém velitelství mně jednou pan generál Beránek pozval na pohovor, který se konal za přítomnosti plukovníka generálního štábu Srpa. Bavili se se mnou o válečných zkušenostech, jak žiju, jestli bych něco nepotřeboval... Generál Beránek mi najednou povídá: ‚Víte, pane kapitáne, spousta vašich spolubojovníků si počestuje německy znějící příjmení. Neuvažujete taky o něčem takovém?‘ – ‚No já o tom budu jednou uvažovat.‘ – ‚A kdy, kdy o tom budete uvažovat?‘ – ‚To je jednoduché, až si počestí jméno pánové Gottwald a Fierlinger.‘ A byl klid...“

Dost času strávil i na Slovensku v rámci boje proti banderovským bandám. Po odchodu z armády v roce 1947 odešel za kamarádem z minometné roty Alfrédem Hlaváčem do Aše. „Spojovaly nás společné zájmy. Oba jsme fandili vážné hudbě. On byl znalec Mozarta. Jak začala nějaká Mozartova skladba, hned věděl, co to je. Já jsem zase znal převážně klavírní, romantickou hudbu, Schumanna, Chopina, Liszta...“

Hlaváč vedl v Aši jako národní správce a později jako ředitel dvě továrny na tyl a krajky. Bedřich Seliger se po zaučení odcházejícím bývalým ředitelem, sudetským Němcem Krautheimem, stal jeho zástupcem. V továrně stále pracovalo i mnoho jiných odborníků německého původu, kteří nebyli z pragmatických důvodů hned odsunuti. „Po převratu v roce 1948 jsem přišel ráno do fabriky a polovička Němců byla pryč. Taková to byla doba. Z okna naší vily v Aši jsme viděli silnici, která vedla k hranicím. Šly po ní davy lidí do Německa a nikdo je nezastavoval.“ Když Alfréd Hlaváč na jaře 1949 emigroval se ženou přes Izrael do Austrálie, převzal po něm vedení podniku. Už v červnu téhož roku byl ale jmenován podnikovým ředitelem nového národního podniku Krajka v Kraslicích.

„V mladickém zápalu jsem si říkal, sakra, jsem podnikový ředitel, no to je něco. Neuvědomil jsem si, že jako nestraník budu mít strašně těžkou pozici. Všichni na mě koukali jako na raritu. Nebyli zvyklí, že ředitel může být mimo partaj.“ V Kraslicích se mu podařilo získat důvěru německých zaměstnanců, což mělo velmi pozitivní vliv na hospodářské výsledky provozu. Ve městě však byla špatná atmosféra, a tak si Bedřich Seliger vymohl odchod za podmínky, že si sežene kvalifikovaného nástupce.

Z Kraslic jsem odešel do Teplic, kde jsme společně s manželkou nastoupili v Teně (později Závody Boženy Němcové). V Teně měl na starosti rozpočty, plánování a kalkulace. V souvislosti s rozvodem s první ženou odešel z osobních důvodů v lednu 1955 do skláren, kde pracoval až do odchodu do důchodu v roce 1975 jako ekonom. V roce 1956 se podruhé oženil s Jarmilou Bínovou, magistrou farmacie, se kterou již neměl další děti.

V důchodu se intenzivně věnoval hře šachu. Šachy miloval již od mládí, pravidelně se účastnil šachových turnajů a vykonával různé funkce v tělovýchově. O jeho šachových úspěších by nám toho mohl povědět více Pavel Kirs, třeba na to i jednou dojde. Bedřich Seliger absolvoval také trenérský i rozhodcovský kurz. Často navštěvoval kulturní pořady, jezdil s manželkou do lázní. Rád cestoval, podíval se do USA, Kanady, Izraele, SSSR a na spoustu dalších míst.

Také mě trápí ta naše česká vlastnost – závist, která se často proměňuje až v nenávisť. Stát se u nás úspěšným ve svém oboru vždy vzbuzuje závist a nenávisť těch méně úspěšných.“

Bedřich „Efraim“ Seliger z“l. zemřel 27. listopadu 2012 - tj. 13. kislew 5773 „Čest jeho památce.“

Pro Paměť národa sepsal v roce 2006 Lukáš Krákora

Zprávy z obce

V neděli 27. listopadu 2022 se konala po skončení shromáždění obce v klubu ŽOT pietní akce k 80 výročí transportu XIX/3 ze dne 27. listopadu 1942 vyslaného přes Ústí nad Labem do Terezínského ghetta. Do transportu nastoupili na teplickém vlakovém nádraží naši židovští souvěrci, kteří zde po okupaci českého pohraničí zůstali. Většinou se jednalo o staré a nemocné lidi, kteří věřili, že zde přečkají válku, nebo aspoň důstojně se dožijí svého putování a budou pohřbeni se svými předky na místním židovském hřbitově. Jejich pohnutky mohly být různé.

Pietní akce byla původně naplánovaná u Památníku holocaustu v Lipové ulici. Nakonec se pietní akce díky sychravému podzimnímu počasí konala v modlitebně ŽOT. Na úvod zazněl žalm 91 – jošev besejter el-jon, který přednesl duchovní ŽOT Tomáš Pulc. Poté se přistoupilo k čtení jmen těch, kteří byli odesláni transportem XIX/3 do Terezínského ghetta a již se nevrátili. Neboť nelidské zacházení se starými a často nemohoucími a nemocnými lidmi, bylo nad jejich síly.

Čtení jmen zavražděných obyvatel z transportu XIX/3 z Teplic a okolí se ujala jako první číst Judita Augustová. Po Juditě Augustové pokračovala ve čtení jmen Eva Samulová z Mostu, Gabriela Drncová ze Žatce, Daniel Klein, Michal Lichtenstein a Luboš Kraus. Za každé přečtené jméno byla zapálená svíčka, kterou zapálil nejmladší člen tohoto pietního shromáždění Jakub Herskovič. Na závěr přednesl modlitbu El male rachamim duchovní ŽOT Tomáš Pulc.

Jak už bylo na mnoha místech zdůrazněno, je důležité nezapomenout oběti rasové perzekuce druhé světové války. Neboť nejenom tehdy proti nám povstávali ti, co si přáli naši smrt, ale povstávají proti nám v každé generaci.

Jména obětí transportu číslo XIX/3 z 27. listopadu 1942 byla publikovaná ve čtvrtletníku Posel č. 3, ročníku 2022.

„Čest jejich památce.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: tomaszot

Maceva rabína Klingenberga

Na úvod bych tu použil jeden můj oblíbený citát.

O lidech, kteří mlčí, toho moc nevíme. Ivan Magor Jirous



Malý nenápadný pískovcový náhrobní kamen č. 118, ne o moc vyšší než okolní vzrostlá tráva. Se nachází na Novém židovském hřbitově v Teplicích, v nejstarší části hřbitova. Lze ho snadno přehlédnout, a že patří rabínu Josefu Klingenbergovi, zjistíte až při podrobném průzkumu textu, který je z čelní strany psán hebrejsky a ze zadní strany německy. Německý text je dnes skoro nečitelný. Na vrcholu macevy byla pravděpodobně piniová šiška nebo urnová váza, vyhotovená z pískovce, tak aby byla kompatibilní se zbytkem náhrobku. Vrcholová část náhrobku se bohužel nedochovala.

V době narození Josefa Klingenberga platily v Čechách diskriminační familiantské zákony, které zavedl už císař Karel VI., otec Marie Theresie v roce 1726. Podle familiantského zákona, vydaného v září 1726, byli všichni mužští židovští poddaní od tohoto data „ženatí nebo ovdovělí a obdařeni mužskými potomky“ považováni za „patres families“, tj. otce rodin, kteří jediní měli právo pobytu v zemi, čímž obdrželi inkolát, tj. občanství v monarchii. Po smrti otce přecházelo „číslo inkolátu“ na nejstaršího syna, který se směl jako jediný oženit a založit rodinu. Porušení bylo trestáno veřejným mrskáním a v některých případech i vypovězením z dědičných zemí monarchie. Rodiny bez mužských potomků byly považovány za vymřelé. Co to všechno přinášelo do denního života Židů, si dnes můžeme jen těžko domyslet. Familiantský zákon nechal v platnosti i císař Josef II., byl zrušen až v revolučním roce 1848.

9. adaru 5782 uplynulo 150 let od smrti rabína Josefa Klingenberga zc"l. Rád bych krátce na něj vzpomenul. Vzpomenul nejen tím, že zapálíme jahrzaitovou svíčku u hrobu talmid chachama a odříkáme pár předepsaných žalmů v den, kdy si ho, On, budiž jeho jméno požehnáno na věky věků, povolal do nebeské ješivy.

Klingenbergoi pocházeli z Chýnovského panství (okr. Tábor) z obce Velké Hlasivo, kde v roce 1793 měl své familiantské číslo Isaak Klingenberg. Isaak Klingenberg se živil obchodem s tabákem, prodejem skotu, kůží a obilím a byl dědem rabína Josefa Klingenberga. Reb Isaak byl též nájemcem chýnovského šenku. Se svou ženou Rosalií měl čtyři syny a dvě dcery.

Rabín Josef Klingenberg se narodil pravděpodobně v roce 1812 v královském městě Táboře, přesné datum není známo. Nedochovalo se ani datum jeho brit mila (datum obřízky). Studoval na místním tábořském gymnáziu. Svá židovská studia a rabínskou ordinaci absolvoval u rabína M. Polláka a u rabína Jehudy Löba Glogaua. Po studiích působil v letech 1839-1854 na postu rabína v Dobříši a poté v Neveklově.

Rabín Josef Klingenberg často navštěvoval v mládí reb Eliase Reimanna v nedalekých Rosovicích. Reb Elias Reimann byl považován za jednoho z největších znalců židovského práva na dobříšském panství. Zmiňuje se o něm i rabín Richard Feder ve svých pamětech. Je velmi pravděpodobné, že rabi Klingenberg a reb Elias studovali v mládí u téhož krajského rabína berounského kraje Jehudy Löba Glogaua. Poté studovali společně v chevrotě z velkých foliantů talmud a Šulchan aruch. Na což jsem pyšný, neboť reb Elias Reimann, byl mým prapředkem z otcovy strany, neboť babička byla z rodiny Kaudersů. David Kauders (nar. 1840 jako ještě nemanželský) syn Jakuba Kauderse obchodníka z Neveklova – Zahrádek č. p. 20 a Sary Reiner si vzal za svou ženu Miriam (Marii) Reimannovou, dceru reb Eliase Reimanna zc"l. Druhou dceru Josefinu Reimannovou si vzal Josef Feder z Václavic, otec pozdějšího rabína Richarda Federa zc"l.

Rabín Josef Klingenberg zemřel ve věku cca 60 let, 9. adaru 5632 (dle občanského kalendáře 20. 02. 1872) v Teplicích, kde byl pohřben na NŽH ve třetí řadě, hrob č. 118. Pohřební řeč nad hrobem pronesl krajský rabín litoměřického kraje rabín David Pick za přítomnosti vážených členů Pohřebního bratrstva Chevra kadiša.

„Nechť je nám tato vzpomínka na muže spravedlivého požehnáním.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: tomaszot



2023



קהילה יהודית

Zprávy sociální pracovnice

PRAVIDLA ČERPÁNÍ GRANTU GG25 NA ROK 2023

Z grantu GG25 je možné proplácet služby, léky a pomůcky pouze těm klientům, kterým již byl přiznán nějaký typ odškodnění od Claims Conference. S proplácením služeb z grantu je tedy možné začít teprve v okamžiku, kdy klient obdrží kladné rozhodnutí o odškodnění ze strany CC.

V současné době pracujeme na aktualizaci podmínek pro proplácení služby GG 25 a všechny klienty budeme včas informovat.

V případě, že toto upozornění čte osoba, které jsou propláceny finanční prostředky poskytované CC a nevyživající grant GG 25, informujte o této skutečnosti sociální pracovníci ŽO Teplice, abychom Vás případně mohli zařadit do grantu GG25.

Bc. Markéta Lichtensteinová DiS. - sociální pracovnice ŽO Teplice

Štrúdl na Purim

- Vejce
- Listové košer těsto balené (lze zakoupit v prodejně ŽO Praha)
- Cukr krystal
- Rozinky , ořechy
- Skořice
- Strouhanka
- 4 ks jablka

Těsto posypeme vrstvičkou strouhanky (aby nevytekla jablečná šťáva). Jablka nastrouháme a smícháme je s rozinkami a ořechy. Jablečnou směs položíme na těsto se strouhankou. Posypeme skořicí a cukrem.

Těsto zavineme a tím vytvoříme štrúdl. Potřeme vejcem. Pečeme asi 20 minut v předehřáté troubě (asi 200°C) a občas znovu přetřeme vejcem.

Narozeniny členů Teplické židovské obce

paní Rolko-Nová Lucie, nar. 05.01. - 58 let
pan Váňa Jan, nar. 14.01. - 47 let
paní Anna Mertová, nar. 17.1. - 55 let
pan Tomáš Štěpnička, nar. 30.1. - 69 let
paní Mertová Ivana, nar. 12.02. - 31 let
pan Lichtenstein Michael, nar. 23.02. - 72 let
paní Věra Veselá, nar. 07.3. - 75 let
paní Wagnerová Vendulka, nar. 07.03. - 51 let
Pan Kredl Tomáš, nar. 11.03. - 41 let
paní Maxová Hedvika, nar. 20.03. - 82 let

**Ad mea veesrim šana
přeje celá teplická židovská obec**



Ústecký kraj